

I KVARTALNI IZVEŠTAJ

April 2021.

Urednica izdanja: Jelena Bojović

Autori: Jasmina Radovanović, Maja Sandić, Slobodan Krstović, Marko Danon, Anđela Vidulić,
Adis Berberović, Jelena Rančić, Ana Milovanović, Isidora Šmigić, Danilo Radičević

SADRŽAJ

PROPISI USVOJENI U I KVARTALU.....	2
Podsticanje preduzetništva, zapošljavanja i fer konkurencije	2
Inovacije.....	6
Elektronska uprava i e-poslovanje	9
Imovina i investicije.....	13
Javne nabavke	18
Hrana i poljoprivreda.....	19
Zdravstvo	20
Zaštita životne sredine	21
PROPISI U PRIPREMI	23
Podsticanje preduzetništva, zapošljavanja i fer konkurencije	23
Elektronska uprava i e-poslovanje	25
Imovina i investicije.....	27
Javne nabavke	28
Hrana i poljoprivreda.....	29
Zdravstvo	30
Zaštita životne sredine	30
UMESTO ZAKLJUČKA sprovođenje preporuka Sive knjige	31

PROPISI USVOJENI U I KVARTALU

Period prvog kvartala 2021. obeležio je značajniji porast intenziteta regulatornih aktivnosti u nekim sektorima imajući u vidu da je već uveliko formiran novi saziv Vlade, te su se postavljeni novi ministari i novi državni službenici u određenim sektorima aktivno usmerili na regulatorne aktivnosti.

Podsticanje preduzetništva, zapošljavanja i fer konkurencije

U oblasti preduzetništva, zapošljavanja i fer konkurencije u proteklom kvartalu zabeležena je regulatorna aktivnost slabijeg intenziteta.

Kako bi se nastavio rad na suzbijanju sive ekonomije, Vlada je januara 2021. formirala novo **Koordinaciono telo za suzbijanje sive ekonomije** ("Sl. glasnik RS", br. 6/2021 od 29.01.2021.), kojim, kao i do sada predsedava ministar finansija, dok je zamenik predsednika ministar poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, a članovi su ministarka privrede, ministarka trgovine, turizma i telekomunikacija, ministarka državne uprave i lokalne samouprave, ministarka za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja, ministarka pravde i ministar građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture. Prvi sastanak Koordinacionog tela održan je 17. februara 2021. godine, kada je usvojen **Izveštaj o sprovođenju Nacionalnog programa za suzbijanje sive ekonomije za period 2019-2020**, prema kome je 71,3% aktivnosti i mera u potpunosti ili delimično sprovedeno.

Vlada RS je krajem marta usvojila podzakonske akte za **Zakon o fiskalizaciji** ("Sl. glasnik RS", br. 153/2020 od 21.12.2020.) koji je usvojen decembra 2020. godine i čija će puna primena početi 1. januara 2022. godine, kada prestaje da važi **Zakon o fiskalnim kasama** ("Sl. glasnik RS", br. 135/2004 i 93/2012). Stupanjem na snagu Zakona o fiskalizaciji biće omogućeno dostavljanje podataka o izdatim fiskalnim računima Poreskoj upravi u realnom vremenu, u trenutku prometa na malo. Podzakonski akti obuhvataju dve uredbe i šest pravilnika, koji su objavljeni u Službenom glasniku.

U cilju preciziranja obuhvata fiskalizacije, doneta je **Uredba o određivanju delatnosti kod čijeg obavljanja ne postoji obaveza evidentiranja prometa na malo preko elektronskog fiskalnog uređaja** ("Sl. glasnik RS", br. 32/2021) (koja se primenjuje od 1. januara 2022.), čime se sužava krug delatnosti koje će biti oslobođene obaveze evidentiranja prometa na malo preko elektronskog fiskalnog uređaja u odnosu na postojeće rešenje propisano Uredbom o određivanju delatnosti kod čijeg obavljanja ne postoji obaveza evidentiranja prometa preko fiskalne kase. **Privilegiju da ne evidentiraju promet preko fiskalnih kasa gube frizeri, kozmetičari, pogrebnici, razni majstori i većina preduzetnika-paušalaca koji sada ne moraju da imaju ove uređaje. Takođe, fotografi, kladionice, galerije, oni koji se bave raznim sportskim delatnostima takođe sada postaju obveznici fiskalizacije.**

Delatnosti koje od 1. januara 2021. neće biti obuhvaćene fiskalizacijom obuhvataju: prodaja sopstvenih poljoprivrednih proizvoda na pijačnim tezgama i sličnim objektima, prodaja električne energije, grejanja, gasa, vode. Osim toga, delatnosti poput gradskog, prigradskog i taksi prevoza, uslužne delatnosti u kopnenom saobraćaju, poštanske aktivnosti javnog servisa, telekomunikacione usluge, finansijske usluge (osim osiguranja i penzijskih fondova), osiguranje, reosiguranje i penzijski fondovi, osim obaveznog socijalnog osiguranja, pomoćne delatnosti u pružanju finansijskih usluga i osiguranju, pravni poslovi izuzev aktivnosti javnih beležnika i izvršitelja, veterinarske delatnosti, obavezno socijalno osiguranje, obrazovanje (izuzev delatnosti iz grane 85.5 – ostalo obrazovanje), zdravstvene delatnosti - zdravstvene usluge koje se obezbeđuju iz sredstava obaveznog zdravstvenog osiguranja, socijalna zaštita sa smeštajem i bez smeštaja i delatnost verskih organizacija, ostala trgovina na malo izvan prodavnica, tezgi i pijaca i ostale uslužne delatnosti poput čistača cipela, nosača, lica za naplatu parkinga. Ovakvim obuhvatom i dalje je ostavljen dosta širok krug delatnosti koje neće biti obveznici fiskalizacije, te je naš stav da se u cilju suzbijanja sive ekonomije, treba ponovo razmotriti ova lista, odnosno **proširiti krug obveznika.**

Kako bi se bliže definisale vrste fiskalnih uređaja, njihovo korišćenje, pristup i eventualni prekid internet veze, doneta je i **Uredba o obliku i sadržini registra elemenata elektronskih fiskalnih uređaja, vrstama elektronskih fiskalnih uređaja, načinu njihovog korišćenja i odobravanja, automatskoj obustavi rada elektronskog fiskalnog uređaja, pojednostima alternativnog pristupa stalnoj internet vezi i načinu uvida u podatke dostavljene Poreskoj upravi** ("Sl. glasnik RS", br. 32/2021) (koja se primenjuje od 1. jula 2021.).

Doneto je i **šest pravilnika**, kojim se bliže određuje postupanje po Zakonu, gde je detaljno opisana procedura izdavanja bezbednosnog elementa, prijavljivanja podataka o poslovnom prostoru i načinu generisanja oznake poslovnog prostora, način provere fiskalnih računa, ali i dostavljanje podataka sa računa Poreskoj upravi, kao i način čuvanja i zaštite podataka u internoj memoriji elektronskog fiskalnog uređaja. Doneti su sledeći pravilnici:

- **Pravilnik o uslovima i proceduri izdavanja i načinu korišćenja bezbednosnog elementa** ("Sl. glasnik RS", br. 31/2021) (primenjivaće se od 1. jula 2021.) – bliže uređuje šta predstavlja bezbednosni element, način njegovog izdavanja, ali i postupanja u slučaju njegove krađe, oštećenja ili uništenja.
- **Pravilnik o vrsti i načinu dostavljanja podataka o poslovnom prostoru i poslovnim prostorijama, kao i o načinu generisanja oznake poslovnog prostora** ("Sl. glasnik RS", br. 31/2021) (primenjivaće se od 1. novembra 2021.) – propisuje da obveznik podnosi zahtev a generisanje jedinstvene oznake poslovnog prostora elektronskim putem i precizira podatke koje je neophodno dostaviti prilikom podnošenja zahteva.
- **Pravilnik o vrstama fiskalnih računa, tipovima transakcija, načinima plaćanja, pozivanju na broj drugog dokumenta i pojedinostima ostalih elemenata fiskalnog računa** ("Sl. glasnik RS", br. 31/2021) (primenjivaće se od 1. januara 2022.) – bliže uređuje fiskalne dokumente koji mogu biti izdati preko elektronskog fiskalnog uređaja, zatim nove mogućnosti koje će fiskalni uređaji imati u pogledu transakcija, s obzirom na to da će se moći vršiti i storniranje računa ili refundacija, kao i nove oznake za sredstva plaćanja (ukoliko se npr. plaćanje vrši vaučerom).
- **Pravilnik o načinu provere prijavljenih fiskalnih računa** ("Sl. glasnik RS", br. 31/2021) (primenjivaće se od 1. januara 2022.) – precizirano da kupci, odnosno primaoci fiskalnih računa mogu sprovesti proveru preko sistema za proveru fiskalnih računa Poreske uprave.
- **Pravilnik o načinu i postupku dostavljanja podataka o izdatim fiskalnim računima Poreskoj upravi** ("Sl. glasnik RS", br. 31/2021) (primenjivaće se od 1. januara 2022.) – bliže uređuje komunikaciju i razmenu podataka između elektronskog fiskalnog uređaja i Sistema za upravljanje fiskalizacijom Poreske uprave. Takođe je predviđeno da će dodatna tehnička uputstva biti data u Tehničkom vodiču Poreske uprave.
- **Pravilnik o načinu čuvanja i zaštite podataka u internoj memoriji elektronskog fiskalnog uređaja** ("Sl. glasnik RS", br. 31/2021) (primenjivaće se od 1. januara 2022.) – uređuje čuvanje podataka u internoj memoriji elektronskog fiskalnog uređaja do momenta prenosa fiskalnih podataka Sistemom za upravljanje fiskalizacijom Poreske uprave.

Vlada RS je februara 2021. usvojila **Uredbu o utvrđivanju programa direktnih davanja iz budžeta Republike Srbije privrednim subjektima u privatnom sektoru u cilju ublažavanja ekonomskih posledica prouzrokovanih epidemijom bolesti COVID-19 izazvane virusom SARS-COV-2** ("Sl. glasnik RS", br. 11/2021 od 12.02.2021.), čime je obezbeđen **treći paket ekonomskih mera pomoći privredi i građanima**, ukupne vrednosti od 249 milijardi dinara.

Treći paket mera podrazumeva **isplatu tokom tri meseca - po polovinu minimalne zarade za zaposlene kao i sektorsku pomoć**. Ovog puta će **na pomoć moći da računa dodatnih 300 000 zaposlenih u velikim preduzećima**, zajedno sa 1 050 000 zaposlenih u srednjim, malim i mikro preduzećima.

Sektori ugostiteljstva, turizma i rent a car uz tri polovine minimalca dobiće i još jednu celu minimalnu zaradu, a **Uredbom o utvrđivanju programa rasporeda i korišćenja subvencija za podršku radu ugostiteljske i turističke privrede zbog poteškoća u poslovanju prouzrokovanih epidemijom bolesti COVID-19 izazvane virusom SARS-COV-2** ("Sl. glasnik RS", br. 11/2021 od 12.02.2021.), utvrđen je raspored i korišćenje subvencija za podršku radu ugostiteljske i turističke privrede u ukupnom iznosu od 2 milijarde dinara. U cilju pružanje podrške turističkim vodičima i turističkim pratiocima doneta je i **Uredba o utvrđivanju programa rasporeda i korišćenja subvencija za podršku radu turističkih vodiča i turističkih pratilaca zbog poteškoća u poslovanju prouzrokovanih epidemijom bolesti COVID-19 izazvane virusom SARS-COV-2** ("Sl. glasnik RS", br. 23/2021 od 16.03.2021.).

Prijava za sredstva podrške je počela 1. marta, a prva isplata se očekuje tokom aprila, druga tokom maja, a treća tokom juna meseca. Kada je reč o uslovima za korišćenje mera, kao i kod prethodnog paketa mera, **poslodavci imaju obavezu da ne smanjuju broj zaposlenih za više od 10% u periodu od tri meseca od isplate poslednjeg direktnog davanja**. Takođe, preduzeća koja dobiju pomoć od države nemaju pravo na isplatu dividendi.

Do sada je Vlada RS kroz tri paketa pomoći, izdvojila 953 milijarde dinara kao podršku privredi i građanima, odnosno približno osam milijardi evra, što uključuje i šemu bankarskih zajmova za MSP sa garancijom države.

Donošenjem izmena i dopuna Zakona o porezu na dohodak građana, ("Sl. glasnik RS", br. 153/2020 od 21.12.2020.) od 21. decembra 2020. godine, počev od 1. januara 2021. godine **povećan je neoporezivi iznos zarade sa 16.300 na 18.300 dinara**, čime je povećana progresivnost oporezivanja i smanjeno

opterećenje, naročito najnižih zarada. Izmenama Zakona je **produžen i period primene postojećih olakšica za zapošljavanje novih lica koje se** odnose na povraćaj dela plaćenog poreza po osnovu zarade novozaposlenog lica od 65 do 75 odsto, u zavisnosti od broja novozaposlenih.

Inovacije

U prvom kvartalu 2021. Ministarstvo privrede pripremlilo je nacrt **Zakon o izmenama i dopunama zakona o patentima**, kojim se predviđaju izmene postojećeg **Zakona o patentima** („Službeni glasnik RS” br. 99/11 i 113/17 – dr. zakon 95/18 i 66/19). Osnovni cilj predloženih izmena i dopuna je **usklađivanje sa novim evropskim zakonodavstvom**, odnosno Uredbom (EZ) br. 469/2009 i njenom izmenom i dopunom kroz Uredbu (EU) br. 2019/933 kojom se predviđa izuzeće od sertifikata o dodatnoj zaštiti za one lekove i medicinske proizvode koji se proizvode ili skladište na teritoriji Evropske Unije radi izvoza. S obzirom da je postojeći Zakon o patentima onemogućavao domaćim proizvođačima lekova ili medicinskih proizvoda zaštićenih sertifikatom o dodatnoj zaštiti da obavljaju bilo kakvu vrstu pripremnih radnji za proizvodnju i skladištenje dokle god ne dobiju dozvolu za stavljanje u promet, predložene izmene su bile neophodne kako bi se regulisao neravnomerni položaj domaćih proizvođača generičkih lekova u odnosu na proizvođače iz onih zemalja u kojima nema zaštite sertifikatom. Izmene zakona predviđaju **mogućnost proizvodnje i skladištenja onih lekova ili medicinskih proizvoda zaštićenih sertifikatom o dodatnoj zaštiti koji su isključivo namenjeni za izvoz.**

Pored toga, predloženim izmenama i dopunama zakona predviđeno je **proširenje oblasti zaštite malih patenata i na proizvode**, za razliku od dosadašnjeg ograničavanja na rešenja koja se odnose na konstrukciju ili raspored sastavnih delova proizvoda. Pored toga propisani su i opšte prihvaćeni izuzeci u oblasti biotehnologije, supstance, lekove, supstance ili kompozicije sadržane u stanju tehnike koji se primenjuju u hirurškom ili dijagnostičkom postupku ili postupku lečenja, biljne sorte ili životinjske rase.

Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja u koordinaciji sa Radnom grupom za izradu predloga Strategije industrijske politike Republike Srbije 2021. do 2030. godine i za izradu predloga Strategije istraživanja i inovacije za pametne specijalizacije u Republici Srbiji, sačinilo je u februaru 2021. godine **Predlog akcionog plana za sprovođenje pametne specijalizacije u Republici Srbiji za period od 2021. do 2022. godine.** Iako je predviđeni rok za izradu akcionog plana 90 dana od dana donošenja **Strategije pametne specijalizacije u Republici Srbiji za period 2020. do 2027. godine** ("Sl. glasnik RS", br. 21 od 6.

marta 2020.) promenjene okolnosti koje je prouzrokovala pandemija virusa COVID-19, pomerila je donošenje samog akcionog plana, promenila perspektivu pogleda na razvoj nauke i privrede i time uticala na unošenje određenih izmena u sam Akcioni plan u odnosu na Strategiju.

Strategijom i predlogom akcionog plana je kao **opšti cilj** definisan **usmereni razvoj Republike Srbije na visoko konkurentnoj privredi kroz istraživanje, razvoj, inovacije i preduzetničke inicijative u oblastima 4S**.

U predlogu akcionog plana navedeno je i **pet posebnih ciljeva**: dok su četiri cilja ostali nepromenjeni u odnosu na samu Strategiju (usmerene naučne aktivnosti na 4S prioritete, obrazovanje orijentisano na inovativnost i preduzetništvo, poboljšani uslovi poslovanja kroz optimizaciju i digitalizaciju procedura i internacionalizacija privrede kroz uključivanje u regionalne i globalne lance vrednosti u oblasti 4S), cilj koji se odnosi na podršku razvoju privrede kroz istraživanje, razvoj i saradnju među učesnicima četvorostrukog heliksa je predlogom Akcionog plana **dodatno obogaćen inovacijama** kako bi se upotpunio prikaza budućeg smera razvoja privrede.

Pored toga, a predlogom Akcionog plana su znatno izmenjene i obogaćene mere i pokazatelji definisani u Strategiji. U sklopu cilja usmerene naučne aktivnosti na 4S prioritete dodata je **mera o načinu vrednovanja i kvantitativnom iskazivanju naučnoistraživačkih rezultata istraživača**. Cilju podrške razvoju privrede kroz inovacije, istraživanje i razvoj i saradnju među učesnicima četvorostrukog heliksa su pridodate i **mere čija će implementacija doprineti većem ulaganju poslovnog sektora u istraživanje i razvoj i intenzivnijoj upotrebi javne istraživačke infrastrukture**. Dok je cilj obrazovanja orijentisanog na inovativnost i preduzetništvo neznatno izmenjen, cilj poboljšanja uslova poslovanja kroz optimizaciju i digitalnu proceduru je obogaćen **merom koja podrazumeva analizu i pojednostavljenje svih administrativnih procedura prema potrebama privrede kao i merom kojom se planira uspostavljanje javnog registra administrativnih postupaka i drugih uslova poslovanja**. U sklopu cilja internacionalizacije privrede, u saradnji sa Ministarstvom privrede, dodate su **mere koje se odnose na identifikaciju i podsticanje izvozno orijentisanih sektora industrije viših faza prerade, mera programa podrške internacionalizaciji industrijskim privrednim subjektima i program podrške industrijskim privrednim subjektima za ulazak u lance dobavljača multinacionalnih kompanija**.

Na osnovu predloga NALED-a da se Akcioni plan obogati i aktivnostima **StarTech programa, kao posebne mere** će biti uključene dve komponente StarTech programa, komponente I – direktna podrška za

inovativnu transformaciju i komponenta III- promocija visoko tehnološkog preduzetništva i konkurentnosti. Iako je javna rasprava završena 20. januara, do trenutka objavljivanja ovog izveštaja, izveštaj o održanoj javnoj raspravi niti finalna verzija Akcionog plana nisu objavljeni.

U februaru 2021. godine Vlada Republike Srbije usvojila je **Strategiju naučnog i tehnološkog razvoja Republike Srbije za period od 2021. do 2025. godine** ("Sl. glasnik RS", br. 10 od 10. februara 2021.) sa motom „**Moć znanja**” čiju izradu je koordinisalo Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja. Strategija identifikuje nauku i tehnološki razvoj kao nedovoljno iskorišćen nacionalni resurs sa velikim potencijalom za ekonomski napredak i rast standarda građana, razvoj obrazovanja ali i očuvanje zdravlja, bezbednosti i nacionalnog identiteta. Kao opšti cilj Strategije definisan je ubrzani razvoj Republike Srbije kroz unapređenje kvaliteta i efikasnosti nauke, tehnološkog razvoja i inovacija i dalje integracije u Evropski istraživački prostor, čime se pomaže dostizanju standarda razvijenih ekonomija. Osim opšteg, definisano je i **pet posebnih ciljeva**:

1. Obezbediti neophodne uslove za dinamičan razvoj nauke, tehnološkog razvoja i inovacija,
2. Povećati efikasnosti korišćenja resora naučnoistraživačkih sistema,
3. Negovanje vrhunskog kvaliteta nauke i tehnološkog razvoja i jačanje konkurentnosti privrede,
4. Fokusiranje istraživanja na društvene izazove i prioritete
5. Jačanje međunarodne saradnje

Analiza Strategije pokazuje da je njen fokus primarno na naučnoj i akademskoj zajednici, dok predviđene aktivnosti u manjoj meri tangiraju privredu.

Sredstva za realizaciju ciljeva obezbeđena su kako budžetom Republike Srbije za 2021. godinu tako i Sporazumom između Republike Srbije i Međunarodne banke za obnovu i razvoj, ali i donatorskim sredstvima Evropske komisije. Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja je nadležno sprovođenje i praćenje efekata 65 pokazatelja definisanih Strategijom. U kontekstu mehanizama za sprovođenje Strategije, dokument sadrži i akcioni plan za period od 2021. do 2023. godine, a predviđena je priprema i drugog akcionog plana za realizaciju aktivnosti do kraja važenja Strategije, kao i izveštaja o napretku i finalnog izveštaja u roku od šest meseci nakon isteka važenja Strategije.

Elektronska uprava i e-poslovanje

Prvi kvartal obeležen je visokom regulatornom aktivnošću, donošenjem Zakona o socijalnoj karti, strategijom i programom koji se u određenom broju mera tiču i digitalizacije i razvoja elektronske uprave.

Usvajanjem **Zakona o socijalnoj karti** ("Sl. glasnik RS", br. 14/2021 od 17.2.2021.) uvodi se novi **jedinstveni elektronski registar „Socijalna karta“** koji će obuhvatiti tažne i ažurne podatke o socijalno-ekonomskom statusu pojedinca i sa njime povezanih lica, te omogućiti korisnicima podataka da te podatke obrađuju u postupcima za ostvarivanje prava i usluga iz oblasti socijalne zaštite i raspodele socijalne pomoći.

Cilj donošenja zakona, kako se navodi, jeste i unapređivanje efikasnosti i proaktivnosti rada organa u oblasti socijalne zaštite, obezbeđivanje podrške u definisanju i oblikovanju socijalne politike i praćenje ukupnih efekata mera socijalne zaštite, odnosno obezbeđivanje aktuelnih podataka o korisnicima socijalne zaštite u vanrednim slučajevima.

Svrha obrade podataka u okviru registra Socijalna karta jeste određivanje socijalno-ekonomskog statusa pojedinca i utvrđivanje činejenica neophodnih za odlučivanje o pravima u oblasti socijalne zaštite, ali i automatizacija postupka, kreiranje socijalnih politika, prevencija siromaštva i podsticanje socijalne inkluzije, kao i obavljanje istraživanja i prikupljanje analitičkih podataka. Ministarstvo za rad, boračka i socijalna pitanja uspostavlja i vodi Socijalnu kartu, dok tehničku pomoć u uspostavljanju i održavanju registra pruža Kancelarija za IT i eUpravu. Za pristup Socijalnoj karti biće potrebno određivanje administratora organa od strane korisnika podataka, dok će se sam pristup odvijati autorizacijom pristupa Socijalnoj karti ili putem korišćenja podataka na servisnoj magistrali organa, odnosno preko Sistema za razmenu podataka. Ovaj registar će se **povezati i sa Centralnim registrom stanovništva, registrom RF PIO, registrima MUP-a, registrima NSZ, Poreske uprave i RGZ.**

Pored zakonske regulative, doneta je jedna Strategija sa Akcionim planom, kao i jedan Program:

1. Strategija reforme javne uprave u Republici Srbiji 2021-2030 i Akcioni plan za njeno sprovođenje 2021-2025.
2. Program ekonomskih reformi 2021-2023

Strategija reforme javne uprave u Republici Srbiji 2021-2030 i Akcioni plan za njeno sprovođenje 2021-2025 usvojeni su 8. aprila 2021. godine. Od najznačajnijih mera u sektoru digitalizacije i eUprave predviđeno je: Unapređenje razvoja usluga po meri krajnjih korisnika kroz unapređenje procesa razvoja novih usluga i optimizaciju postojećih; Povećanje ljudskih i tehničko-tehnoloških kapaciteta javne uprave za pružanje usluga krajnjim korisnicima; Unapređenje sistema kontrole i obezbeđenje kvaliteta pružanja usluga; Unapređenje proaktivnog objavljivanja podataka u posedu organa javne uprave.

Opšti cilj Strategije je definisan kao „dalje poboljšanje rada javne uprave i kvaliteta kreiranja javnih politika u skladu sa evropskim Principima javne uprave i obezbeđivanje visokog kvaliteta usluga građanima i privrednim subjektima, kao i profesionalne javne uprave koja će značajno doprineti ekonomskoj stabilnosti i povećanju životnog standarda.“

Posebni ciljevi predviđeni Strategijom su: unapređen proces regrutacije u javnoj upravi, razvijen i implementiran funkcionalan i inovativan sistem stručnog usavršavanja i stručnih ispita u javnoj upravi zasnovan na analizi potreba za unapređenjem kompetencija, znanja, veština i sposobnosti zaposlenih u javnoj upravi, javna uprava koja na efikasan i inovativan način pruža usluge koje odgovaraju na potrebe krajnjih korisnika i unapređuju korisničko iskustvo, kao i unapređen nivo odgovornosti i transparentnosti na svim nivoima vlasti.

U sedmom ciklusu izrade **Program ekonomskih reformi 2021-2023** (ERP) među strukturnim reformama našlo se nekoliko važnih reformi koje se odnose na digitalizaciju i elektronsku upravu. Među njima su pre svega: Unapređenje sistema finansijske podrške poljoprivredi kroz digitalizaciju i automatizaciju procesa; Unapređenje kvaliteta pružanja javnih usluga kroz optimizaciju i digitalizaciju administrativnih postupaka – ePapir; Uvođenje novog modela fiskalizacije i prelazak na elektronsko fakturisanje; Unapređenje geoprostornog sektora kreiranjem strateške digitalne platforme kao podrška investicionom odlučivanju; Unapređenje upravljanja prostornim razvojem u Republici Srbiji kroz uspostavljanje digitalne platforme eProstor; Unapređenje institucionalne podrške za razvoj pametnih specijalizacija i inovacija; Povećanje dostupnosti eUprave unapređenjem infrastrukture i uvođenjem novih tehnologija; Razvoj i unapređenje nacionalne informaciono-komunikacione infrastrukture; Digitalizacija sistema obrazovanja i uvođenje jedinstvenog informacionog sistema obrazovanja i Digitalizacija zdravstvenog sistema.

NALED je učešće u izradi Programa ekonomskih reformi uzeo kroz davanje predloga i komentara putem pojedinačnih **radnih grupa NKEU**, a o uspešnosti sprovođenja reformi iz prethodnog ciklusa pisali smo i

nezavisan monitoring izveštaj. NALED će nastaviti da prati sprovođenje preporuka za pojedinačne reforme o čemu ćemo zajedno sa ostalim organizacijama u NKEU pisati periodične izveštaje.

U ovom kvartalu je Ministarstvo državne uprave i lokalne samouprave objavilo **Izveštaj o sprovođenju mera i aktivnosti iz Programa razvoja elektronske uprave sa Akcionim planom za njegovo sprovođenje za 2020. godinu.** U Izveštaju se ističe da je oko 25% aktivnosti predviđenih Programom razvoja i Akcionim planom realizovano u protekloj godini, dok se za većinu drugih aktivnosti navodi da je realizacija u toku. **Od nekih aktivnosti se u međuvremenu i odustalo,** među kojima su: usvajanje podzakonskog akta o kancelarijskom poslovanju kojim će se urediti pitanje ePotpisa i ePečata, izrada funkcionalne specifikacije predloga izmene propisa u cilju optimizacije procedura koje se odnose na životne događaje, izrada studije o načinima uspostavljanja jedinstvenog upravnog mesta na republičkom i lokalnom nivou sa preporukama o kriterijumima izbora usluga za koje se primenjuje, izrada metodologije i standarda za otvaranje podataka sa definisanjem prioriternih skupova podataka, izrada i objavljivanje smernica i alata za podizanje kvaliteta otvorenih podataka, unapređenje softverskog rešenja Portala o otvorenih podataka, analiza načina uključivanja privatnog sektora u inicijativu otvaranja podataka, pružanje podrške organizacijama civilnog društva i visokoškolskim ustanovama za projekte koji se zasnivaju na ponovnoj upotrebi podataka i promociji otvorenih podataka i kreiranje zajedničke platforme za prikupljanje i objavljivanje podataka od značaja za privredni razvoj na lokalnom nivou u saradnji sa JLS.

Što se tiče regulatornih aktivnosti na nivou **podzakonskih akata**, doneto je sledeće:

1. Izmena i dopuna Uredbe o kancelarijskom poslovanju organa državne uprave
2. Pravilnik o bližim uslovima za podnošenje zahteva za odobrenje privremenog boravka elektronskim putem
3. Odluka o osnivanju istraživačko-razvojnog instituta za veštačku inteligenciju Srbije

Izmenama i dopunama Uredbe o kancelarijskom poslovanju organa državne uprave ("Sl. glasnik RS", br. 21/2020 i 32/2021) prolongirana je primena Uredbe i pratećih rokova za 1. februar 2022. godine. Podsećanja radi, novom Uredbom o kancelarijskom poslovanju elektronsko kancelarijsko poslovanje organa javne uprave preuzima primat nad radom sa papirima.

Uredbom je predviđen razvoj jedinstvene centralne elektronske pisarnice, razvoj elektronskog sistema za upravljanje i čuvanje dokumenata i elektronske arhive. Odlaganjem primene Uredbe odložen je rok

do kada je potrebno da Kancelarija za IT i eUpravu uspostavi jedinstvenu elektronsku pisarnicu i elektronsku arhivu u okviru novog elektronskog sistema za upravljanje dokumentima.

Stupanjem na snagu ove Uredbe prestaju sa primenom dosadašnje dve uredbe – Uredba o kancelarijskom poslovanju i Uredba o elektronskom kancelarijskom poslovanju, dok će se Uredba o kategorijama registraturskog materijala sa rokovima čuvanja posebno menjati kao podzakonski akt Zakona o arhivskoj građi i arhivskoj delatnosti. Primenom rešenja propisanih novom Uredbom o kancelarijskom poslovanju strankama u postupku će biti omogućeno praćenje toka predmeta u sistemu. Organi će izrađivati izvorno elektronske akte i po potrebi praviti prepis u papiru, a u svom radu će dokumenta razmenjivati elektronskim putem. Važnu odredbu predstavlja i član 15 kojim je propisano da će se elektronska dostava vršiti u Jedinstveni elektronski sandučić na Portalu eUprava, odnosno drugim elektronskim putem u skladu sa propisima. Članom 23 Uredbe dat je rok od tri godine za prelazak na centralnu ePisarnicu onim organima koji su uspostavili sopstveno softversko rešenje u kojem se vodi evidencija o predmetima, dok su oni koji su uspostavili sopstveni sistem za upravljanje dokumentima dužni da u roku od tri godine usklade taj sistem sa odredbama ove Uredbe ili preuzmu Sistem za upravljanje dokumentima koje uspostavi nadležna služba Vlade. **Za primenu ove Uredbe biće doneto i prateće Uputstvo za primenu u roku od 6 meseci od dana stupanja na snagu.**

Na osnovu člana 41 stav. 10 Zakona o strancima, Ministarstvo unutrašnjih poslova donelo je **Pravilnik o bližim uslovima za podnošenje zahteva za odobrenje privremenog boravka elektronskim putem** ("Sl. glasnik RS", br. 159 od 30. decembra 2020.). Ovim Pravilnikom se na Portalu eUprava omogućuje nova usluga "eStranac", odnosno podnošenje zahteva za odobrenje privremenog boravka elektronskim putem. Pravilnikom su propisani bliži uslovi za podnošenje zahteva. Nakon uspešne registracije na Portal i podnetog zahteva, a pod uslovom da su ispunjeni preduslovi za odobrenje privremenog boravka, strancu se u Jedinstveni elektronski sandučić na Portalu eUprava dostavlja obaveštenje o datumu i adresi nadležnog organa gde je obavezno lično pojavljivanje kako bi se u pasoš utisnula nalepnica o odobrenom privremenom boravku. Isto tako, ukoliko uslovi nisu ispunjeni, u Jedinstveni elektronski sandučić se dobija rešenje o odbijanju ili odbacivanju zahteva za odobrenje privremenog boravka.

Vlada Republike Srbije donela je **Odluku o osnivanju istraživačko-razvojnog instituta za veštačku inteligenciju Srbije** ("Sl. glasnik RS", br. 24 od 19. marta 2021, 38 od 16. aprila 2021 – ispravka) kojom se osniva Istraživačko-razvojni institut za veštačku inteligenciju Srbije koji je formiran na neodređeno vreme i koji će imati svojstvo pravnog lica. Institut će poslovati sredstvima u državnoj svojini. Institut će imati

sedište u Novom Sadu, a u okviru svoje naučno-istraživačke delatnosti obavljaće aktivnosti od značaja za razvoj veštačke inteligencije u Srbiji. Institut će takođe koristiti prostor i opremu u naučno-tehnološkim parkovima Beograd, Novi Sad i Niš.

Imovina i investicije

Na Osmoj sednici Prvog redovnog zasedanja 20. aprila 2021. godine Narodna skupština Republike Srbije usvojela je: Zakon energetske efikasnosti i racionalnoj upotrebi energije, Zakon o izmenama i dopunama zakona o energetici, Zakon o korišćenju obnovljivih izvora energije i Zakon o izmenama i dopunama zakona o rudarstvu i geološkim istraživanjima.

Usvojeni zakoni iz oblasti energetike imaju za cilj **harmonizaciju domaćih propisa sa regulativom EU, pospešivanje puta naše zemlje ka klimatski neutralnom razvoju i zelenoj energiji i omogućavanju novih investicija koje su put i ka novim radnim mestima**. Posebno se vodilo računa o socijalno ugroženim kupcima električne energije, gasa i toplotne energije.

Kada je u pitanju Zakon o izmenama i dopunama Zakona o rudarstvu i geološkim istraživanjima ("Sl. glasnik RS", br. 40 od 22. aprila 2021.) NALED, iako nije bio deo radne grupe koje radila na izmenama i dopunama Zakona, je svojim komentarima doprineo tokom javne rasprave da se u Zakon unesu odredbe o postupku ostvarivanja prava na zaštitni prostor oko eksploatacionog polja oko ranije odobrenih eksploatacionih polja, koja ne definiše važeći Zakon, da se predvide dodatna sredstva obezbeđenja koja mogu biti data u različitim postupcima pred nadležnim organima u skladu sa Zakonom, kao i da se da se uvede elektronsko praćenje predmeta postupaka za dobijanje odobrenja istraživanja i ažuriranje web platforme ministarstva.

Zakonom su pojašnjeni osnovni pojmovi, posebno pripremni radovi koji prethode izgradnji rudarskih objekata, kao i način vršenja tehničke kontrole. Geološka istraživanja i eksploatacija mineralnih sirovina su proglašene delatnostima u javnom interesu. Zakonom precizirano je koja se dokumentacija podnosi uz zahtev za odobrenja resornom ministarstvu. Predviđeno je osnivanje Komore rudarskih i geoloških inženjera Srbije, kojoj je definisana nadležnost, organi, sedište i način finansiranja.

Zakonom je prepoznata potreba da se definiše postupak koji se sprovodi radi realizacije projekata izgradnje i rekonstrukcije linijskih infrastrukturnih objekata od posebnog značaja za Republiku Srbiju, za

koje je utvrđen javni interes za eksproprijaciju, administrativni prenos i nepotpunu eksproprijaciju nepokretnosti, a u skladu sa odgovarajućim planskim dokumentima kojima je predviđena izgradnja takvih objekata i za koje je utvrđena ugovorna obaveza Republike Srbije. Zakon predstavlja korak ka potpunom elektronskom poslovanju, radi pojednostavljenja samog postupka podnošenja zahteva tako da stranka, pored ostale dokumentacije, podnosi fotokopiju odobrenja ili podatke o izdatom odobrenju, a ne podnosi dokumente koje je izdalo Ministarstvo, jer se polazi od činjenice da državni organ ima mogućnost da uvidom u službenu evidenciju konstatuje postojanje navedenog akta, kao i dokumenta za koje Ministarstvo može da izvrši proveru elektronskim putem.

Kako bi se ubrzao postupak i lakše došlo do procesa eksploatacije mineralnih sirovina Zakonom je predviđeno da, ako nosilac potvrde o rezervama i resursima u roku od šest godina od njenog donošenja ne podnese zahtev za odobrenje za eksploataciju i/ili eksploataciono polje, Republika Srbija istekom roka od šest godina postaje nosilac te potvrde o rezervama i resursima i time stiže sva prava koja iz nje proizilaze u skladu sa ovim zakonom.

Ovaj Zakon će omogućiti veće prihode državi i nove investicije u oblasti rudarstva i mineralnih istraživanja, a izvesno je da će svi postupci biti pregledniji, efikasniji, kao i da će se smanjiti prostor za potencijalne zloupotrebe.

Kada je pitanju **Zakon o korišćenju obnovljivih izvora energije** ("Sl. glasnik RS", br. 40 od 22. aprila 2021.), predviđeno je da je korišćenje energije iz obnovljivih izvora u javnom interesu Republike Srbije i od posebnog značaja za Republiku Srbiju. Zakonom je izvršeno usaglašavanje zakona o eksploataciji, kako bi se na najcelishodniji način omogućilo korišćenja energije iz obnovljivih izvora.

Zakonom je propisano koje vrste elektrana se smatraju elektranama iz obnovljivih izvora energije i proširuju se ograničenja za izgradnu hidroelektrana u zaštićenim područjima. Propisan je obavezujući udeo energije iz obnovljivih izvora Republike Srbije u bruto finalnoj potrošnji energije i saobraćaju, kao i način proračuna udela obnovljivih izvora energije i način izveštavanja i podsticajnih mera u oblasti obnovljivih izvora energije.

Posebno su značajne odredbe o vrstama sistema podsticaja koje su detaljnije i šire regulisane za sve one koji žele da budu proizvođači energije iz obnovljivih izvora, kao i prava i obaveze za preuzimanje balansne odgovornosti, uslovi za prioritetan pristup sistemu za proizvođače električne energije iz obnovljivih izvora

energije uz odredbe o vrstama elektrana koje mogu biti predmet podsticaja. Zakonom su propisani pojam tržišne premije, osnov i elementi podzakonskog akta koji uređuje tržišnu premiju. Regulisan je postupak aukcije za dodelu tržišne premije, status privremenog povlašćenog proizvođača u sistemu aukcija, ugovor o tržišnoj premiji i osnov za donošenje podzakonskog akta koji će propisati model ugovora o tržišnoj premiji. Utvrđene su obaveze ovlašćene ugovorne strane, trajanje i produženje statusa privremenog povlašćenog proizvođača u sistemu aukcija, obaveze privremenog povlašćenog proizvođača i uslovi za ukidanje statusa privremenog povlašćenog proizvođača i ukidanje statusa povlašćenog proizvođača, kao i trajanje podsticajnog perioda.

Zakonom je propisan pojam fid-in tarifa i metodologija za njihovo određivanje. Time se uspostavlja sistem aukcije za dodelu premija i stvaranje uslova za razvoj tržišta obnovljivih izvora energije što će stvoriti uslove za ubrzan razvoj zelene energije. Preciziran je pojam ugovora o otkupu električne energije iz obnovljivih izvora i ko mogu biti proizvođači iz obnovljivih izvora energije, kao i njihove obaveze. NALED je kao član radne grupe za izradu Predloga zakona predložio da se propišu što kraći rokovi za donošenje podzakonskih akata, kao i da se propiše zakonom kako i na koji način bi se planovi i programi sprovodili u praksi.

Zakonom o energetskej efikasnosti i racionalnoj upotrebi energije ("Sl. glasnik RS", br. 40 od 22. aprila 2021.) izvršeno je usklađivanje ove oblasti sa direktivama Evropske unije. Iako je Zakonom o efikasnom korišćenju energije ("Službeni glasnik RS", broj 25/13 – u daljem tekstu: ZEKE) prvi put u pravnom sistemu Republike Srbije regulisana oblast energetske efikasnosti i efikasnog korišćenja energije, uočena je potreba da se neke odredbe unaprede, a pojedini instituti uredi na sasvim drugačiji način. Novim Zakonom je predviđeno da u osnovne akte kojima se utvrđuje politika energetske efikasnosti, pored strategije razvoja energetike Republike Srbije i programa ostvarivanja strategije, spada integrisani nacionalni energetske i klimatski plan.

Zakonom se uvodi obavezna energetska sanacija u zgradama republičkih organa pri čemu sanirane zgrade moraju dostići svojstva koja ne mogu biti niža od minimalnih zahteva koji su propisani za energetske svojstva zgrada. Cilj odredbi koje se odnose na zahteve u vezi sa merenjem i naplatom stvarno utrošene energije jeste da krajnji korisnici na osnovu podataka o izmerenoj potrošnji budu stimulisani da sprovode mere povećanja energetske efikasnosti.

Zakonom su inovirane i odredbe koje se odnose na zahteve u pogledu energetske efikasnosti za nove i rekonstruisane energetske objekte. Na nov način su definisane odredbe u pogledu zahteva energetske efikasnosti u postupku javnih nabavki, kao i energetska efikasnost zgrada kada je investitor javni sektor.

Odredbe koje se odnose na visokoefikasnu kombinovanu proizvodnju električne i toplotne energije prenete su iz Zakona o energetici u Zakon o energetskej efikasnosti i racionalnoj upotrebi energije. Predviđeni se finansijski i nefinansijski podsticaji za visokoefikasnu kombinovanu proizvodnju električne i toplotne energije. Do juna ove godine predviđeno je da bude formirana Uprava za finansiranje i podsticanje energetske efikasnosti, koja će biti ključna institucija za podršku građanima i privredi da povećaju energetske efikasnost.

NALED kao član radne grupe podržao je omogućavanje kupcima informacije o potrošnji energije, koje mogu biti uporedive sa potrošnjom u prethodnim periodima. Iz tog razloga utvrđen je sadržaj računa za isporučenu energiju za svaki obračunski period, koji snabdevači električnom energijom, prirodnim gasom ili toplotnom energijom, treba da ispostave krajnjim kupcima. Zakonom je predviđena i odložena primena do 2025. godine odredbe kojom se uređuje obaveza da tehnički sistemi nestambenih zgrada, sa efektivnom nominalnom snagom za grejanje, odnosno klimatizaciju, većom od 290 kW, moraju biti opremljeni sistemima za automatsku regulaciju i upravljanje.

Zakonom o izmenama i dopunama zakona o energetici ("Sl. glasnik RS", br. 40 od 22. aprila 2021.) predviđeno je usaglašavanje sa "trećim energetskeim paketom", čime je nastavljen proces reformi u energetskeom sektoru. Propisana je obaveza Agencije da donese Pravila o sprečavanju zloupotreba na tržištu električne energije i prirodnog gasa. U pojmovniku, definisana je zona trgovanja kao najveće geografsko područje unutar koga učesnici na tržištu mogu razmenjivati energiju bez raspodele prenosnog kapaciteta uz predviđen prelazak na novi način upravljanja zagušenjima u mreži, kako bi se omogućila dalja integracija tržišta Republike Srbije u jedinstveno evropsko tržište, što se očekuje da omogući lakšu trgovinu i niže cene za krajnjeg korisnika.

Definisana su pojmovi skladišta električne energije, agregatori, agregiranje i kupac-proizvođač električne energije, a kao novina propisana je i usluga punjenja električnih automobila i ko može biti pružalac usluge punjenja. Cilj je da se omogući fleksibilniji pristup priključenju, kako bi se izbegli nepotrebni zastoji u realizaciji projekata i nepotrebno investiranje u prenosnu mrežu, pa je propisano da operator prenosnog

sistema donosi pravila za priključenje koja odobrava Agencija, a kojima se detaljno uređuju pojedina pitanja koja su sada čest problem kod investicija u obnovljive izvore energije.

Zakonom su precizirane obaveze energetskih subjekata, snabdevača i Agencije i precizirane odredbe u vezi sa priključenjem na prenosni i distributivni sistem električne energije, neovlašćenim korišćenjem električne energije i u vezi sa obustavom i isključenjem. Uveden je i novi učesnik na tržištu prirodnog gasa, trgovina prirodnim gasom za snabdevanje na veliko, u nameri da se dodatno otvori tržište prirodnog gasa na način da privredna društva koja nisu registrovana u Republici Srbiji mogu obavljati ove delatnosti na tržištu Republike Srbije. Zakonom se daje definicija toplotne energije, radi efikasnijeg uređenja ove oblasti i tačno se definišu vrste derivata nafte koje navedeni energetski subjekti treba da drže kao operativne rezerve.

Izostala je značajnija aktivnost i u donošenju podzakonskih akata, a početkom godine usvojeni su:

1. Pravilnik o načinu podnošenja predloga za izvršenje na osnovu izvršne ili verodostojne isprave u elektronskom obliku,
2. Pravilnik o dostavljanju elektronskim putem između javnog izvršitelja i drugih organa

Pravilnikom o načinu podnošenja predloga za izvršenje na osnovu izvršne ili verodostojne isprave u elektronskom obliku ("Sl. glasnik RS", br. 30/2021) bliže se uređuje način podnošenja predloga za izvršenje na osnovu izvršne ili verodostojne isprave u elektronskom obliku pravosudnom korisniku, uslovi za pristupanje i registracija korisnika Informacionog sistema ministarstva nadležnog za pravosuđe. Predlog za izvršenje na osnovu izvršne ili verodostojne isprave u elektronskom obliku podnosi se putem Informacionog sistema ministarstva nadležnog za pravosuđe.

Pravilnikom o dostavljanju elektronskim putem između javnog izvršitelja i drugih organa ("Sl. glasnik RS", br. 30/2021) uređuje se dostavljanjem elektronskim putem akata i pismena između javnog izvršitelja i drugih organa. Propisano je da javni izvršitelj može elektronskim putem dostaviti drugom organu akte i pismena. Dostavljanje se vrši preko aplikacije koju obezbeđuje ministarstvo nadležno za pravosuđe, koja je veb servisom ili na drugi način povezana sa aplikacijom državnog organa kome se vrši dostavljanje ili preko aplikacije ministarstva koja je veb servisom ili na drugi način povezana sa sistemom za razmenu poruka organa nadležnog za elektronsku upravu, ako je organ kome se vrši dostavljanje korisnik tog sistema.

Javne nabavke

U oblasti javnih nabavki u proteklom kvartalu nije bilo značajnije regulativne aktivnosti.

Kancelarija za javne nabavke je 10. marta 2021. godine usvojila novi **Pravilnik o sadržini konkursne dokumentacije u postupcima javnih nabavki** („Sl. glasnik RS“, broj 21/2021) čija je primena počela 13. marta 2021. godine. Novim pravilnikom, u odnosu na ranije važeći, su izvršene jezičke izmene i korekcije u delu koji se odnosi na obrazac ponude u zakonom propisanim postupcima. Pored toga, dodat je novi član 12. kojim se propisuje da sadržinu konkursne dokumentacije (u restriktivnom postupku, konkurentnom postupku sa pregovaranjem, pregovaračkom postupku sa objavljivanjem javnog poziva, konkurentnom dijalogu i u partnerstvu za inovacije) čine i podaci na osnovu kojih kandidati pripremaju obrazac prijave, a koji sadrži:

1. opšte podatke o kandidatu, odnosno svakom kandidatu iz grupe, kao i podizvođačima (poslovno ime ili skraćeni naziv iz odgovarajućeg registra, adresa sedišta, matični broj i poreski identifikacioni broj, kontakt i dr.);
2. rok važenja prijave izražen u broju dana od dana otvaranja prijave, koji ne može biti kraći od 30 dana;
3. predmet javne nabavke;
4. podatke o delu ugovora koji će poveriti podizvođaču (po predmetu ili u količini, vrednosti ili procentu), podatke o podizvođaču, kao i podatak da će naručilac plaćanje vršiti neposredno podizvođaču, u slučaju da podizvođač zahteva da mu se vrši neposredno plaćanje dospelih potraživanja;
5. izjavu o integritetu kojom kandidat potvrđuje pod punom materijalnom i krivičnom odgovornošću da je svoju ponudu podneo nezavisno, bez dogovora sa drugim ponuđačima ili zainteresovanim licima i da garantuje tačnost podataka u ponudi.

Pored toga, Kancelarija za javne nabavke je usvojila **Pravilnik o izmeni i dopuni Pravilnika o postupku i uslovima za sticanje sertifikata za službenika za javne nabavke i vođenju Registra službenika za javne nabavke** („Sl. glasnik RS“, broj 21/2021) čija primena je počela 13. marta 2021. godine. Izvršena je dopuna člana 3. predmetnog pravilnika kojim se sada propisuje da kandidat može uz prijavu dostaviti i dokaz o stečenom visokom obrazovanju i da na ispit donosi overenu kopiju diplome o stečenom visokom obrazovanju, koju Kancelarija zadržava. Ako kandidat uz prijavu ne dostavi dokaz o stečenom obrazovanju potpisivanjem prijave kandidat se saglašava da Kancelarija taj dokaz može pribaviti po

službenoj dužnosti. Na kraju, u članu 6. predmetnog pravilnika izvršena je izmena da komisija pred kojom se polaže ispit čine samo predstavnici Kancelarije za javne nabavke, a ne i predstavnici Republičke komisije za zaštitu prava u postupcima javnih nabavki, kako je bilo ranije.

Hrana i poljoprivreda

U sektoru hrane i poljoprivrede bilo je umerene regulatorne aktivnosti u prvom kvartalu 2021. godine. Izmenjena je **Uredba o raspodeli podsticaja u poljoprivredi i ruralnom razvoju u 2021. godini** ("Sl. glasnik RS", br. 159/2020, 15/2021, 32/2021), a kojom su preraspoređena sredstva predviđena za subvencije. Povećana su sredstva koja se raspodeljuju za zahteve po osnovu direktnih plaćanja iz prethodnih godina za preko 4,7 milijarde dinara, tako da ukupno iznose preko 7,2 milijarde dinara. Smanjen je predviđeni obim sredstava za direktna plaćanja za preko 4 milijarde dinara i sada iznosi nešto više od 20 milijardi dinara, dok je obim sredstava za podsticaje za mere ruralnog razvoja smanjen za nešto više od 300 miliona dinara i sada iznosi 1,4 milijarde dinara.

Usvojena je **Uredba o klasifikaciji i postupku unapređenja objekata za sakupljanje, preradu i uništavanje sporednih proizvoda životinjskog porekla i dobijenih proizvoda** ("Sl. glasnik RS", br. 24/2021). Kao zemlja kandidat za članstvo u Evropskoj uniji, Srbija je u obavezi da utvrdi mere i aktivnosti budućih reformi sektora poljoprivrede, uključujući i upravljanja sporednim proizvodima životinjskog porekla. Uredbom je propisano svrstavanje objekata u kojima se posluje sporednim proizvodima životinjskog porekla u odgovarajuću klasu, čiju će procenu i klasifikaciju sprovesti komisija koju obrazuje nadležno ministarstvo, prema standardima EU.

Donet je **Pravilnik o dodeli bespovratnih sredstava u okviru projekta za konkurentnu poljoprivredu** ("Sl. glasnik RS", br. 30/2021), koji bliže propisuje vrste prihvatljivih investicija i troškova, uslovi i način ostvarivanja prava na bespovratna sredstva, lica koja ostvaruju pravo na bespovratna sredstva, kao i minimalni i maksimalni iznos bespovratnih sredstava po korisniku za sprovođenje Projekta za konkurentnu poljoprivredu. U okviru Pravilnika postoje dva osnovna programa za podsticaje. To su Program podrške za unapređenje konkurentnosti i jačanje veza unutar tržišnog lanca u oblasti primarne poljoprivredne proizvodnje i diverzifikacije dohotka u ruralnim područjima i Program podrške za unapređenje konkurentnosti i veza unutar tržišnog lanca u oblasti otkupa, prerade i marketinga primarnih poljoprivrednih proizvoda, kao i unapređenje marketinga proizvoda domaće radinosti –

Program podrške za agregatore. Minimalna vrednost prihvatljivih troškova za prvi Program iznosi 20.000 evra u dinarskoj protivvrednosti, maksimalno do 50.000 evra. Minimalna vrednost prihvatljivih troškova za drugi Program je 25.000 evra u dinarskoj protivvrednosti, a maksimalna 400.000 evra.

Izmenjen je **Pravilnik o podsticajima za sprovođenje aktivnosti u cilju podizanja konkurentnosti kroz sertifikaciju sistema kvaliteta hrane, organskih proizvoda i proizvoda sa oznakom geografskog porekla** ("Sl. glasnik RS", br. 38/2018, 17/2021) kojim je uvećan maksimalni iznos sa 500.000 dinara na 1.000.000 dinara po korisniku. Sertifikacija za organsku proizvodnju, u smislu ovog pravilnika, pored laboratorijskih analiza podrazumeva izdavanje sertifikata za organske proizvode i/ili potvrde da je proizvodnja i/ili proces proizvodnje u skladu sa propisima kojima se uređuje organska proizvodnja, a potvrda se izdaje za proizvođače čija je proizvodnja u periodu konverzije ili u postupku izdavanja sertifikata nakon završenog perioda konverzije.

Zdravstvo

Oblast zdravstva je u prvom kvartalu obeležila slabija zakonodavna aktivnost. Najveće izmene ticale su se ažuriranja propisa vezanih za praćenje epidemiološke situacije usled pandemije bolesti COVID-19, dok je donošenje drugih propisa iz sektora zdravstva, uz nekoliko izuzetaka, u najvećoj meri stagniralo.

Doneta je **Uredba o izdavanju privremene dozvole za lek – vakcine za imunizaciju stanovništva protiv zarazne bolesti covid-19** ("Sl. glasnik RS", br. 17/2021) kojom se uređuju način, postupak i uslovi za izdavanje privremene dozvole za lek – vakcine za imunizaciju stanovništva tokom proglašene epidemije zarazne bolesti COVID-19 izazvane virusom SARS-CoV-2. Postupak i uslovi za izdavanje dozvole za lek primenjuju se na vakcine za koje nije izdata dozvola za lek u Republici Srbiji, a za koje je pred Svetskom zdravstvenom organizacijom pokrenut postupak za stavljanje vakcine na listu Emergency Use Listing (EUAL) ili je okončan stavljanjem vakcine na tu listu. Agencija za lekove i medicinska sredstva Srbije izdaje privremenu dozvolu nakon pozitivnog okončanja postupka EUAL. Izuzetno, primenjuje se i na vakcine za koje nije izdata dozvola za lek u Republici Srbiji i ukoliko nije pokrenut postupak pred SZO za stavljanje vakcine na EUAL, pod uslovom da vakcina ima dozvolu za lek nadležnog regulatornog organa države proizvođača vakcine ili nosioca dozvole za lek u državama Evropske unije ili u državama koje imaju iste zahteve za izdavanje dozvole za lek.

Takođe, donet je **Pravilnik o obrascima u sistemu zdravstvene zaštite** ("Sl. glasnik RS", br. 31/2021), kojim se uređuje sadržina određenih obrazaca koji se koriste u sistemu zdravstvene zaštite. Važna novina propisana ovim pravilnikom jeste da se podaci sadržani u ovim obrascima vode i razmenjuju u elektronskom obliku u skladu sa propisima kojima se uređuje elektronska uprava, a izdaju se u elektronskom obliku u skladu sa propisima kojima se uređuje elektronski dokument, elektronska identifikacija i usluge od poverenja u elektronskom poslovanju.

Usvojen je **Pravilnik o sadržaju i obimu prava na zdravstvenu zaštitu iz obaveznog zdravstvenog osiguranja i o participaciji za 2021. godinu** ("Sl. glasnik RS", br. 9/2021). Pravilnik uređuje sadržaj i obim prava na zdravstvenu zaštitu iz obaveznog zdravstvenog osiguranja za pojedine vrste zdravstvenih usluga i pojedine vrste bolesti i povreda, procenat plaćanja cene zdravstvene usluge, odnosno cene dijagnostički srodne grupe iz sredstava obaveznog zdravstvenog osiguranja za 2021. godinu. Pravilnikom je uređen i način i visina plaćanja participacije po određenim vrstama zdravstvene usluge. Ovim pravilnikom uređuje se način i uslovi za naplaćivanje participacije, kao i povraćaj sredstava uplaćenih iznad najvišeg godišnjeg iznosa, odnosno najvišeg iznosa participacije po određenoj vrsti zdravstvene usluge u 2021. godini.

Usvojene su izmene **Pravilnika o utvrđivanju cena za laboratorijske zdravstvene usluge na primarnom, sekundarnom i tercijarnom nivou zdravstvene zaštite** ("Sl. glasnik RS", br. 37/2019, 58/2019, 41/2020, 93/2020, 97/2020 - ispravka, 116/2020, 134/2020, 145/2020, 3/2021).

Objavljena je **Lista lekova koji se izdaju bez lekarskog recepta i koji se mogu reklamirati u sredstvima javnog informisanja** ("Sl. glasnik RS", br. 3/2021).

Zaštita životne sredine

U sektoru zaštite životne sredine prvi kvartal 2021. godine za razliku od prethodnih obeležila je konkretna zakonodavna aktivnost usvajanjem dugo očekivanog **Zakona o klimatskim promenama** ("Sl. glasnik RS", br. 26/2021).

Zakon o klimatskim promenama donela je Narodna skupština Republike Srbije na Trećoj sednici Prvog redovnog zasedanja u 2021. godini, 18.3.2021. godine, **kao krovni zakon u oblasti klimatskih promena.**

Usvajanjem Zakona ispunjena je obaveza prema Okvirnoj konvenciji UN o promeni klime i Pariskog sporazuma, i napravljen važan korak u usklađivanju zakonodavstva sa propisima Evropske unije.

S obzirom da je ovo krovni zakon, istim se obavezala da će specijalne propise odnosno dokumente javnih politika koji će regulisati ovu oblast doneti u sledećim rokovima:

- **Propise koji se odnose na operatere vazduhoplova**, do 01.01.2023. godine
- **Strategiju niskougljeničnog razvoja** doneće do 01.01.2023. godine
- **Program prilagođavanja na izmenjene klimatske uslove** doneće do 31.03.2023. godine

Zakon o klimatskim promenama uređuje sledeća bitna pitanja: sistem za ograničenje emisija gasova sa efektom staklene bašte (GHG) kao odgovor za prilagođavanje na izmenjene klimatske uslove, monitoring i izveštavanje o strategiji niskougljeničnog razvoja i njenom unapređenju, program prilagođavanja na izmenjene klimatske uslove, donošenje strategije niskougljeničnog razvoja i programa prilagođavanja na izmenjene klimatske uslove, izdavanje dozvola za emisije GHG operateru postrojenja, izdavanje odobrenja na plan monitoringa operatera vazduhoplova, monitoring, izveštavanje, verifikaciju i akreditaciju verifikatora, administrativne takse, nadzor i druga pitanja od značaja za ograničenje emisija GHG i prilagođavanje na izmenjene klimatske uslove.

Odredbe Zakona primenjuju se na:

- emisije GHG izazvane ljudskom aktivnošću i
- sektore i sisteme izložene uticajima klimatskih promena

GHG su: ugljendioksid (CO₂), metan (CH₄), azotsuboksid (N₂O), fluorougļjovodonici (HFCs), perfluorougļjenici (PFCs), i sumporheksafluorid (SF₆) i azot trifluorid (NF₃).

Nadamo se da će sprovođenje zakona poboljšati prikupljanje, kvalitet i upotrebu podataka i informacija u oblasti klimatskih promena i poboljšati koordinaciju između nadležnih organa, a preduslov za to je blagovremeno usvajanje podzakonskih i drugih akata i puna primena istih.

PROPISI U PRIPREMI

Podsticanje preduzetništva, zapošljavanja i fer konkurencije

U toku je rad na izradi novog Nacionalnog programa za suzbijanje sive ekonomije i pripadajućeg Akcionog plana, čije se usvajanje očekuje u trećem kvartalu. Iako je donet veliki broj neophodnih podzakonskih akata za Zakon o fiskalizaciji, u narednom periodu očekuje se donošenje **Tehničkog vodiča Poreske uprave**, kojim bi bila još detaljnije precizirana primena određenih odredbi Zakona i podzakonskih akata (pogotovu dostavljanja podataka sa izdatih fiskalnih računa).

U drugom kvartalu se očekuje usvajanje **Strategije reforme javne uprave za period 2021-2030. godine**, sa pratećim **Akcionim planom za period 2021-2025. godine**. Tri ključna prioriteta Strategije reforme javne uprave su: završetak procesa reforme sistema plata u javnoj upravi, čiji su temelji postavljeni 2016. godine, intenziviranje razvoja elektronske uprave i podsticanje građana da koriste e-usluge, kao i veća podrška opštinama i gradovima, pre svega kroz budžetski fond za jedinice lokalne samouprave koji vodi Ministarstvo državne uprave i lokalne samouprave.

U decembru 2020. godine, u skladu sa Akcionim planom za suzbijanje sive ekonomije, Ministarstvo za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja formiralo je radnu grupu za proširenje **Zakona o pojednostavljenom radnom angažovanju na sezonskim i drugim povremenim poslovima u određenim delatnostima**, sa poljoprivrede na tri nova sektori unutar kojih su neprijavljeni rad i neformalno zapošljavanje najzastupljeniji.

Nakon sektora poljoprivrede, rad na crno najčešće se javlja u sektoru turizma i ugostiteljstva (15,1%) kao i građevinskom sektoru (11,3%). Prema NALED-ovoj ex-ante analizi, u sektoru turizma i ugostiteljstva 19,6% preduzeća posluje u sivoj ekonomiji, a 18% zaposlenih radi neformalno (oko 20.000 radnika). U ovom sektoru specifičnost se ogleda u potrebi za povremenim i privremenim angažovanjem radnika po pozivu, kao ispomoć (npr. vikendom), koja se ne vezuje nužno za određene vrste poslova, niti sezonu. Zbog nemogućnosti da unapred predvide kada će se ukazati potreba za dodatnim angažovanjem radnika,

i obaveze da sa radnicima unapred zaključe Ugovor, ovi radnici gotovo uvek rade na crno. Više od trećine radnika u građevinarstvu je angažovano neformalno (više od 50.000), a među njima su najčešće oni koji rade privremeno, kao pomoćni radnici na fizičkim poslovima. To su lica kojima je često fizički rad na građevini dodatan izvor prihoda, bilo da su radno angažovani na drugim poslovima ili se uz to bave poljoprivredom. Radeći na crno, ovi radnici koji su najviše izloženi povredama na radu rade bez ikakvog osiguranja. Kućni i pomoćni poslovi su još jedna vrsta poslova na kojima je 50% radnika neformalno angažovano. U Srbiji 55.877 domaćinstava (2,3%) svake godine angažuje privremene i povremene radnike za kućne i pomoćne poslove, kao što su čuvanje dece, briga o starima i držanje kućnih ljubimaca, popravke kuća i čišćenje i održavanje. Ovaj sektor ima snažnu rodnu neravnotežu: 92% bebisiterki i negovateljica su žene, a ključni problemi su to što su poslodavci fizička lica koja ne poznaju proceduru angažovanja radnika, sami radnici često ne žele da budu prijavljeni kako ne bi izgubili socijalna davanja, kao i to što su troškovi poreza i doprinosa preveliki da bi ih ovi pojedinci mogli priuštiti.

Imajući u vidu Direktivu EU 2019/1152 o transparentnim i predvidljivim radnim uslovima koja će biti na snazi od avgusta 2022., kao i prirodu ovakvog angažovanja, novim nacrtom u odnosu na važeći Zakon predviđena su značajna unapređenja:

- 1 Konceptualna definicija rada „u skladu sa povećanim potrebama poslodavca“ koja direktno uklanja zabunu i pozivanje na postojeće oblike rada definisane Zakonom o radu.
- 2 Pravo radnika da budu u potpunosti informisani o svojim osnovnim radnim uslovima, do kojih treba da dođe blagovremeno i u pisanom obliku, kojima radnici imaju lak pristup (putem usmenih informacija, registracija na portalu, pismenog obaveštenja i pismene potvrde o radnom angažovanju)
- 3 Maksimalno 15 radnih dana mesečno po radniku, kako bi se sprečila zloupotreba ovog sistema.
- 4 Ograničenje od 90 radnih dana godišnje za radnike u građevinskom i turističkom sektoru
- 5 Poslodavac je dužan da povremenom radniku obezbedi bezbednost i zdravlje na radu, u skladu sa propisima koji uređuju bezbednost i zdravlje na radu, kao i da izvrši procenu rizika za povremene poslove, i to uključi u Akt o proceni rizika,
- 6 Uvođenje instituta prestanka radnog angažovanja tako da u slučajevima kada radnik koji smatra da mu je neopravdano prestao radni odnos ili kada je zaposleni stavljen u nepovoljniji položaj, ima pravo da od poslodavca zatraži pismeno obrazloženje za prestanka radnog odnosa ili da preduzme druge mere.
- 7 Uvođenje odredbi o rodnoj ravnopravnosti.

- 8 Kako institut plaćenog godišnjeg odmora nije u skladu sa prirodom ovakvog angažovanja, po danu, ovo pravo omogućeno je svim radnicima bez obzira na broj poslodavaca kroz uvećanje minimalne naknade.

Do momenta objavljivanja ovog izveštaja, još uvek nije usvojena finalna verzija nacrtu zakona. NALED će u narednom periodu kao član radne grupe nastaviti rad na ovom Zakonu.

Elektronska uprava i e-poslovanje

Regulatornu aktivnost u prvom kvartalu 2021. u oblasti digitalizacije, eUprave i ePoslovanja su obeležili propisi u pripremi, u prvom redu **Nacrt zakona o izmenama i dopunama Zakona o elektronskom dokumentu, elektronskoj identifikaciji i uslugama od poverenja u elektronskom poslovanju**, gde su najave jednostranog priznavanja kvalifikovanih usluga od poverenja iz zemalja EU izazvale veliku pažnju domaćih pružalaca kvalifikovanih usluga od poverenja, pružalaca elektronskih usluga koje su dostupne i stranim državljanima, ali i drugih članova NALED-a. Najznačajnije izmene koje su predložene novim Nacrtom zakona podrazumevaju uvođenje mogućnosti izdavanja kvalifikovanih elektronskih sertifikata putem **identifikacije na daljinu** čime je omogućena provera identiteta na daljinu što će biti uređeno posebnom Uredbom. Pored toga, predviđeno je **uspostavljanje čvora kojim upravlja Kancelarija za IT i eUpravu** putem kojeg će biti omogućena prekogranična saradnja šema elektronske identifikacije. Uvedena su i dodatna preciziranja određenih pojmova, te uvođenje Registra kvalifikovanih sredstava za kreiranje elektronskih potpisa i elektronskih pečata i preciziranje definicije Registra pružalaca usluga elektronske identifikacije i šema elektronske identifikacije i Registra pružalaca kvalifikovanih usluga od poverenja. **NALED se izjasnio protiv ovog rešenja** budući da od uvođenja jednostranog priznavanja korist ne bi imali ni domaći pružaoci usluga od poverenja, ali ni pružaoci elektronskih servisa stranim državljanima koji bi na ovaj način bili primorani da sistem prilagođavaju ka više od 160 softverima pomoću kojih funkcionišu sertifikati iz EU.

Kako je najavljeno u prethodnom kvartalu, u pripremi je i **Nacrt strategije razvoja informacionog društva i informacione bezbednosti za period od 2021. do 2026. godine i Akcioni plan za njeno sprovođenje za period od 2021. do 2023.**, a javna rasprava predviđena je za maj mesec. Opšti cilj strategije jeste razvijeno informaciono društvo i elektronska uprava u službi građana i privrede i unapređena informaciona bezbednost građana, javne uprave i privrede. Posebni ciljevi određeni strategijom jesu

sledeći: unapređenje digitalnih znanja i veština građana, podizanje kapaciteta zaposlenih u javnom i privatnom sektoru za korišćenje novih tehnologija i unapređenje digitalne infrastrukture u obrazovnim ustanovama, digitalizacija usluga i poslovanja u javnom i privatnom sektoru i unapređenje informacione bezbednosti građana, javne uprave i privrede. Nacrtom strategije je predviđeno sprovođenje obuka sa ciljem povećanja upotrebe IKT, organizovanje edukativnih i medijskih kampanja, unapređenje Nacionalnog kontakt centra za bezbednost dece na internetu, unapređenje digitalne infrastrukture u školama, razvoj informacionog društva, podrška nastupu na stranim tržištima, digitalna transformacija, razvoj elektronskog poslovanja, jačanje kapaciteta za upotrebu IKT u ustanovama kulture, jačanje znanja u oblasti informacione bezbednosti, podizanje kapaciteta IKT sistema od posebnog značaja za primenu mera zaštite, podizanje kapaciteta Nacionalnog CERT-a, CERT-a organa javne vlasti i posebnih CERT-ova, podizanje kapaciteta inspekcije za informacionu bezbednosti, podsticanje javno-privatnog partnerstva u oblasti informacione bezbednosti i unapređenje regionalne i međunarodne saradnje.

U toku je i javna rasprava o **Predlogu akcionog plana 2020-2021 za sprovođenje Strategije razvoja digitalnih veština u Republici Srbiji za period od 2020. do 2024.** Akcionim planom je predviđeno ostvarivanje opšteg cilja koji je definisan kao “unapređenje digitalnih znanja i veština svih građana, uključujući pripadnike osetljivih društvenih grupa radi omogućavanja praćenja razvoja informaciono-komunikacionih tehnologija u svim oblastima i obezbeđivanje potreba privrede i tržišta rada. Posebni ciljevi su unapređenje digitalnih kompetencija u obrazovnom sistemu, unapređenje osnovnih i naprednih digitalnih veština za sve građane, razvoj digitalnih veština u odnosu na potrebe tržišta rada i celoživotno učenje IKT stručnjaka. Javna rasprava će trajati do 14. aprila.

Pored navedenog, trenutno se radi na formiranju Radne grupe za izmene Zakona o elektronskim komunikacijama pri Ministarstvu trgovine, turizma i telekomunikacija, a u čijem sastavu će biti i predstavnici NALED-a.

Imovina i investicije

NALED je uzeo učešće u radu radne grupe za pripremu **Nacrta zakona o bezbednosti i zdravlju na radu**. Po planu rada, predviđeno je da se u mesecu maju, nakon utvrđivanja konačnog teksta Nacrta zakona, održe javne rasprave, nakon čega bi Nacrt zakona bio upućen na mišljenje nadležnim organima i Evropskoj komisiji, a nakon utvrđivanja konačnog teksta Nacrta zakona, bio bi upućen Vladi RS na usvajanje.

NALED se zalaže za da se usled aktuelne epidemiološke situacije vezano za postojanje opasnosti od širenja zarazne bolesti Covid-19 i učestalijom reorganizacijom rada zaposlenih od strane poslodavaca na način da se zaposlenih upućuju na rad od kuće, da se u Nacrt zakona, između ostalog, unesu i odredbe koje bi definisale „rad od kuće“ i „rad na daljinu“ kao i odredbe koje se odnose na procenu rizika i kontrolu sprovođenja mera bezbednosti i zdravlja na radu zaposlenih koji rade od kuće, kao i utvrđivanje prava i obaveze poslodavaca i zaposlenih u cilju obezbeđivanja uslova za bezbedan i zdrav rad od kuće.

NALED je uzeo učešće u radnoj grupi za izradu **Nacrta zakona o komasaciji**, kojim se uređuju razlozi i uslovi za pokretanje postupka komasacije, postupak komasacije zemljišta, nadležnost organa, organizacija i drugih tela za sprovođenje postupka komasacije, izvori finansiranja komasacije i druga pitanja od značaja za sprovođenje postupka komasacije. Ključna novina predviđena radnom verzijom je da se postupak komasacije prebacuje sa lokalnog na republički nivo, prenošenjem nadležnosti na Fonda za poljoprivredno zemljište koji je osnovan u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita, uređenje i korišćenje poljoprivrednog zemljišta, čije nadležnosti treba da bude detaljno uređene i u **Nacrtu zakona o poljoprivrednom zemljištu** koji je takođe u pripremi.

Nacrt zakona o izmenama i dopunama Zakona o stečaju bio je predstavljen javnosti tokom februara meseca ove godine. Tom prilikom je NALED pozdravio napore resornog ministarstva da unapredi regulatorni okvir, ali i izneo primedbe na predložena rešenja kojima se uvodi nova takse od strane Agencije za licenciranje stečajnih upravnika nakon prodaje imovine obezbeđene hipotekom i omogućava izuzeće celokupne imovine pod zalogom od mera obezbeđenja na zahtev poverioca u postupku usvajanja Unapred pripremljenog plana reorganizacije. U istom periodu, na javnoj raspravi predstavljen je i **Nacrt izmena i dopuna Zakona o Agenciji za licenciranje stečajnih upravnika**, čime je Ministarstvo privrede

pokazalo spremnost da prilagodi regulatorni okvir za stečaj metodologiji Svetske banke za Doing Business listu, u pravcu efikasnijeg i transparentnijeg stečajnog postupka.

Javne nabavke

Kancelarija za javne nabavke je u okviru **Programa razvoja javnih nabavki u Republici Srbiji za period 2019-2023. godine** sprovela javnu raspravu o **Predlogu akcionog plana za 2021. godinu** za sprovođenje Programa razvoja javnih nabavki u Republici Srbiji za period 2019-2023. godine u periodu od 22. januara do 12. februara 2021. godine.

Predloženim akcionim planom definisani je opšti cilj – dalji razvoj modernog i efikasnog sistema javnih nabavki koji je podeljen u četiri posebna cilja:

- **Povećanje efikasnosti i ekonomičnosti postupaka javnih nabavki** u okviru kojeg je cilj da udeo sprovedenih javnih nabavki sa elektronskom dostavom ponuda u ukupnom broju javnih nabavki, koji je u 2020. godini iznosio 30%, se poveća na 100% u 2021. godini.
- **Jačanje konkurencije na tržištu javnih nabavki** u okviru kojeg je cilj da broj ponuda po postupku javne nabavke se poveća sa 2,5 u 2019. godini na 2,7 u 2021. godini.
- **Smanjenje rizika od neregularnosti u sistemu javnih nabavki** u okviru kojeg je cilj da se broj naručilaca kod kojih se obavlja kontrola, po osnovu pojedinačnog i sistemskog monitoringa, shodno većem obimu ovlašćenja Kancelarije za javne nabavke poveća sa 78 iz 2020. godine na 90 u 2021. godini. ž
- **Promovisanje i podsticanje ekološkog i socijalnog aspekta u javnim nabavkama i inovacijama** u okviru kojeg je cilj da broj sprovedenih javnih nabavki sa primenom ekoloških kriterijuma u 2021. godini bude 5.

Dalje u predlogu akcionog plana su definisane mere za unapređenje sistema javnih nabavki.

- 1 Unapređenje pravnog okvira podrazumeva predlaganje, izmenu i dopunu Zakona o javno-privatnom partnerstvu i koncesijama. Rok za sprovođenje ove mere je drugi kvartal 2021. godine
- 2 Jačanje institucionalnog okvira podrazumeva povećanje broja zaposlenih u Kancelariji za javne nabavke (sa 38 u 2020. godini na 55 u 2021. godini), kao i povećan broj sertifikovanih službenika za javne nabavke (sa 4727 u 2020. godini na 4900 u 2021. godini). Pored toga, planirano je organizovanje radionica radi usklađivanja stavova Kancelarije za javne nabavke, Republičke komisije za zaštitu prava

u postupcima javnih nabavki, Ministarstva finansija i Državne revizorske institucije u vezi sa novim zakonom, kao i organizovanje obuka za pripadnike policije, javnog tužilaštva, Državne revizorske institucije i drugih institucija u oblasti javnih nabavki, organizovanje ispita za službenike za javne nabavke, kao i dalje usavršavanje sertifikovanih službenika za javne nabavke u smislu novog Zakona o javnim nabavkama.

- 3 Unapređenje elektronskih javnih nabavki podrazumeva izradu novih modula na Portalu javnih nabavki, prevod Portala javnih nabavki kako bi se olakšalo učešće stranim ponuđačima u postupcima javnih nabavki, prevod internet stranice Kancelarije za javne nabavke i izrada mobilne aplikacije za Portal javnih nabavki, kako bi se ostvario cilj da broj podnetih elektronskih ponuda koji je u 2020. godini iznosio 2596 se poveća na 30.000 u 2021. godini.
- 4 Jačanje administrativnih kapaciteta i edukacija u okviru koje je planirana izrada i promocija Smernica za partnerstvo za inovacije, kao i promocija zelenih javnih nabavki. Rok za sprovođenje ove dve aktivnosti je četvrti kvartal 2021. godine. Pored toga planiran je kontinuirao organizovanje obuka za naručioce, ponuđače, mikro, mala i srednja preduzeća.

Hrana i poljoprivreda

U oblasti kvaliteta, već duže vreme očekuje se konačno usvajanje **Pravilnika o kvalitetu proizvoda od ribe**. Nacrt ovog pravilnika je prošao nekoliko krugova usaglašavanja sa privredom, značajan broj komentara je usvojen u poslednjoj dostupnoj verziji predloga teksta, te u ovom trenutku ostaje nejasno odlaganje njegovog objavljivanja. S obzirom na ovu neizvesnost, posebno je važno da bude odobren dovoljno dugačak prelazni period od najmanje 6 meseci za njegovu primenu, računajući od dana stupanja na snagu.

U skladu sa Planom rada Vlade za 2021. godinu, očekuje se da prioriteti u ovoj oblasti budu usvajanje:

- **Zakona o tržištu poljoprivrednih proizvoda**, po uzoru na Uredbu (EU) 1379/2013
- **Zakona o šemama kvaliteta za poljoprivredne i prehrambene proizvode**, koji će između ostalog urediti način sticanja i postupak zaštite oznaka geografskog porekla i oznake - garantovano tradicionalni specijalitet na nacionalnom nivou, kao i na nivou Evropske unije. Nacrt zakona je već pripremljen i usklađen sa zakonodavstvom EU, kao i dalje usklađivanje propisa o deklarisanju hrane u delu označavanja porekla mesa (usklađivanje sa EU)

- Izmene i dopune **Zakona o stočarstvu**
- **Zakona o komasaciji**
- **Zakona o organskoj proizvodnji**, gde je sa aspekta boljih preduslova za razvoj organske poljoprivrede neophodno razdvojiti podsticaje koji se dodeljuju u organskoj, od podsticaja u konvencionalnoj poljoprivredi
- **Zakona o poljoprivrednom zemljištu**, gde će između ostalog biti važno uključiti proces organske poljoprivredne proizvodnje u kategorije investicija što je posebno važno sa aspekta dugoročnog upravljanja državnim poljoprivrednim zemljištem

Zdravstvo

U skladu sa Planom rada Vlade za 2021. godinu, očekuje se da prioriteti u ovoj oblasti budu usvajanje **Zakona o lekovima**, kao i **Uredbe o planu mreže zdravstvenih ustanova**.

Najavljen je i početak rada na **Programu i Akcionom planu digitalizacije u zdravstvenom sistemu Srbije**. Program će obuhvatiti petogodišnji period, dok će se Akcioni plan usvojiti za period od dve godine. Na izradi Programa će raditi Koordinaciono telo za digitalizaciju u zdravstvenom sistemu Republike Srbije, a NALED će učešće u ovom procesu uzeti kao član Radne grupe za pripremu Programa i Akcionog plana.

Zaštita životne sredine

Ministarstvo zaštite životne sredine pripremiło je **Nacrt zakona o izmenama i dopunama Zakona o zaštiti prirode**. Kao razlog za donošenje predloženih izmena Zakona o zaštiti prirode navedena je potreba da se otklone određeni problemi i nedostaci koji su uočeni u dosadašnjoj primeni Zakona o zaštiti prirode, obaveza **usklađivanja sa odredbama** Zakona o planskom sistemu Republike Srbije kao i usklađivanja sa Zakonom o inspekcijском nadzoru.

Pojedine odredbe Nacrta zakona imaju za cilj dalje **usklađivanje sa propisima Evropske Unije**, odnosno preciziranje i otklanjanje nedostataka koji su uočeni u dosadašnjoj primeni određenih odredbi. U tom smislu odredbe koje se odnose na postupak Ocene prihvatljivosti za ekološku mrežu (sistem ekološki značajnih područja) kao i odredbe o ekološkoj mreži su detaljnije razrađene i potpunije definisane, čime se jedan od najvažnijih procesa u zaštiti prirode, a to je proces uspostavljanja ekološke mreže Republike

Srbije, odnosno ekološke mreže Evropske Unije, **NATURA 2000**, definiše u skladu sa zahtevima Direktive 92/43/EEZ o očuvanju prirodnih staništa i divljih životinjskih i biljnih vrsta (Direktiva o staništima) i Direktive 2009/147/EZ o očuvanju divljih ptica (Direktiva o pticama).

Takođe, jedan od razloga za predloženim izmenama su problemi do kojih je dovela izgradnja **malih hidroelektrana** u zaštićenim područjima, uz veliko negodovanje i protivljenje kako građana koji žive u neposrednom okruženju odnosno u tim zaštićenim područjima, tako i stručne javnosti, mnogobrojnih predstavnika stručnih i drugih institucija, Zaštitnika građana, nevladinog sektora i drugih.

S tim u vezi kao novina u cilju obezbeđenja interesa lokalnog stanovništva i korisnika zaštićenog područja, upravljač zaštićenog područja osniva **Savet korisnika zaštićenog područja** koji će činiti predstavnici lokalnih samouprava, organizacija i udruženja čija se aktivnost odvija na zaštićenom području. Cilj Saveta jeste da donosi preporuke koje su od lokalnog značaja za zaštićeno područje.

Pored formiranja Saveta korisnika zaštićenog područja, same izmene i dopune zakona impliciraju i dodatno nastojanje Republike Srbije da zaštiti biološke, predeone i geološke raznovrsnosti time što u sam Nacrt zakona o izmenama i dopunama Zakona o zaštićenom području unosi odredbu kojom se iz budžeta Republike Srbije obezbeđuju **podsticajna sredstva za očuvanje i zaštitu biološke, predeone i geološke raznovrsnosti**, za jedinice lokalne samouprave na čijoj teritoriji se uspostavlja područje koje je proglašeno zaštićenim.

Međutim, kao najbitnija novina uneta u prelazne i završne odredbe Nacrta zakona o izmenama i dopunama Zakona o zaštićenom području jeste činjenica da svi započeti postupci za rešavanje zahteva u vezi sa izgradnjom minihidroelektrana na zaštićenom području prirode se **obustavljanju po službenoj dužnosti**. Minihidroelektrane koje su već izgrađene u zaštićenim područjima i obavljaju delatnosti u skladu sa propisima će nastaviti sa radom do isteka važećih dozvola.

UMESTO ZAKLJUČKA

sprovođenje preporuka Sive

Poseban segment Kvartalnog izveštaja posvećen i monitoringu rešavanja preporuka iz Regulatorne biblije NALED-a. Siva knjiga je redovna godišnja publikacija koja identifikuje ključne administrativne probleme privrede u Srbiji i daje konkretne predloge Vladi i nadležnim institucijama za njihovo rešavanje. 13 izdanje Sive knjige sadrži 100 odabranih preporuka članova NALED-a i šire stručne javnosti za smanjenje administracije i unapređenje efikasnosti države.

Iako u prvom kvartalu 2021. godine nijedna preporuka nije u potpunosti realizovana, izdvajamo dve preporuke gde su načinjeni krupni koraci ka rešavanju.

Od marta 2021. godine preko usluge “Plati” MUP je omogućio plaćanje taksi za sve svoje postupke bez dostavljanja dokaza o uplati. Ovim je načinjen veliki korak ka rešavanju jedne od dogododisnjih preporuka Sive knjige - 1.24 Uvesti bezgotovinsko plaćanje taksi i naknada bez dokazivanja uplate - kojom se predlaže izmena propisa a kako bi se omogućilo lakše plaćanje taksi u javnim postupcima, kao i ukinula obaveza donošenja uplatnice kao dokaza o izvršenoj uplati. Usluga “Plati” pokrenuta je na portalu eUprave (plati.euprava.gov.rs) od strane Kancelarije za IT i omogućava svakom građaninu da kreira jedinstveni platni nalog kako bi platiti neophodne takse. Ovako kreirani jedinstveni platni nalog sadrži i jedinstveni poziv na broj uz pomoć koga se uplata evidentira u nadležnoj instituciji te se eliminiše potreba dostavljanja overene uplatnice ili sličnih dokaza. Da bi se preporuka smatrala u potpunosti rešenom i u Sivoj knjizi neophodno je da istu uslugu omoguće i svi preostali državni organi, a po dobrom primeru MUP-a.

Takođe, tokom prvog kvartala 2021. godine, radne grupe Koordinacionog tela za digitalizaciju zdravstva, intenzivno su radile na identifikaciji i analizi potencijalnih izazova za punu digitalizaciju svih zdravstvenih usluga, među kojima je i digitalizacija zdravstvenog kartona pacijenata. Naime, početkom godine u okviru Koordinacionog tela za digitalizaciju zdravstva formirane su dve radne grupe: prva sa ciljem formiranja Programa kao strateškog dokumenta za digitalizaciju zdravstva, druga sa ciljem kreiranja jedinstvenog elektronskog zdravstvenog kartona koji će pacijentima omogućiti bezbedan

pristup njihovim medicinskim podacima. Obe radne grupe, u kojima je i NALED član, trenutno rade na analizi trenutnog stanja koja obuhvata analizu pravnog okvira, već dostupnih tehničkih rešenja, međunarodnih praksi i sl. a sa ciljem identifikovanja trenutnih izazova za digitalizaciju i kreiranja preporuka kako se trenutno stanje može popraviti. Navedene aktivnosti predstavljaju krupne korake ka rešavanju preporuke Sive knjige 3.3. Uspostaviti elektronski zdravstveni karton.

© 2021 NALED

Makedonska 30/VII, 11000 Beograd, Srbija

www.naled.rs, naled@naled.rs

Sva prava zadržana.

Ovim se daje dozvola za korišćenje, kopiranje i distribuciju sadržaja ovog dokumenta isključivo u neprofitne svrhe i uz odgovarajuće naznačenje imena, odnosno priznavanje autorskih prava NALED-a. Analize, tumačenja i zaključci izneti u ovom dokumentu ne moraju nužno reflektovati stavove predstavnika Izvršnog ili Upravnog odbora NALED-a. Svi napori su učinjeni kako bi se osigurala pouzdanost, tačnost i ažurnost informacija iznetih u ovom dokumentu. NALED ne prihvata bilo kakav oblik odgovornosti za eventualne greške sadržane u dokumentu ili nastalu štetu, finansijsku ili bilo koju drugu, proisteklu iz ili u vezi sa korišćenjem ovog dokumenta.